

МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ І ТУРИЗМУ УКРАЇНИ

Державний методичний центр навчальних закладів
культури і мистецтв України

**КОНТРОЛЬНА РОБОТА
З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
“НАРОДОЗНАВСТВО”**

**Методичні рекомендації
для студентів вищих навчальних закладів
культури і мистецтв I–II рівнів акредитації**

**Спеціальність
“Народна художня творчість”**

Київ 2007

МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ І ТУРИЗМУ УКРАЇНИ

Державний методичний центр навчальних закладів
культури і мистецтв України

**КОНТРОЛЬНА РОБОТА
З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ “НАРОДОЗНАВСТВО”**

Методичні рекомендації
для студентів вищих навчальних закладів
культури і мистецтв I–II рівнів акредитації

Спеціальність
“Народна художня творчість”

Київ 2007

**КОНТРОЛЬНА РОБОТА
З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ “НАРОДОЗНАВСТВО”**

Методичні рекомендації для студентів
вищих навчальних закладів культури і мистецтв I–II рівнів акредитації. –
Вінниця: НОВА КНИГА, 2007. – 24 с.

Укладачі:	З. А. Харченко, О. А. Шахман, Л. К. Клеопова – викладачі ОКЗ “Харківське училище культури”
Рецензенти:	Л. Г. Тишевська – старший викладач кафедри теорії та історії культури Харківської державної академії культури Г. Є Литвинчук – викладач Київського обласного училища культури і мистецтв
Редактор	В. Д. Мельничук
Відповідальний за випуск	Т. Ф. Стронько

Навчальне видання

Формат 60×84/16. Папір офсетний. Друк ризографічний
Ум. друк. арк. 1,4. Наклад 100 прим.

ПП “НОВА КНИГА”
21029, м. Вінниця, вул. Квятека, 20;
Тел./факс: (0432) 52-34-82, 52-34-81
E-mail: zbut@novaknyha.com.ua

Свідоцтво про внесення суб’єкта видавничої справи
до державного реєстру видавців, виробників і розповсюджувачів
видавничої продукції ДК № 2646 від 11.10.2006 р.

© Державний методичний центр
навчальних закладів культури
і мистецтв України, 2007

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Контрольна робота – одна з форм перевірки засвоєння й оцінювання знань, отримання інформації викладачем про характер пізнавальної діяльності, рівня самостійності й активності студента заочної форми навчання у навчальному процесі.

Розрізняють такі види контрольних робіт:

- аудиторні і домашні;
- поточні й екзаменаційні;
- письмові, графічні й практичні;
- фронтальні та індивідуальні.

Особливою рисою письмової контрольної роботи вважається її об’єктивність, на відміну від усної відповіді.

Види й характер письмових контрольних робіт, їх різноманітність залежать від змісту та специфіки предмета, рівня загального розвитку студентів.

Важливо, щоб тематика письмових контрольних робіт виявляла як знання студентів з певної теми (розділу), так і усвідомлення сутності предмета, вміння самостійно вивчати літературні джерела, аналізувати їх, узагальнювати, творчо використовувати знання й навички.

Таким чином, контрольна робота – це своєрідний письмовий іспит, який вимагає серйозної підготовки.

У ВНЗ I–II рівнів акредитації домашні контрольні роботи студентів заочної форми навчання можуть використовуватися студентами стаціонару.

Контрольна робота з навчальної дисципліни “Народознавство” є однією з основних форм самостійного вивчення програмного матеріалу студентом-заочником. Її виконання передбачається навчальним планом у II (другому) семестрі I курсу на спеціальності “Народна художня творчість” і передуює іспиту, що складається наприкінці I курсу (першого року навчання). Планом передбачено дві години для усних групових консультацій з виконання контрольної роботи і одна година індивідуальної консультації, як правило, з питань підготовки до захисту домашньої контрольної роботи (написання тез чи доповіді).

ПОСЛІДОВНІСТЬ ВИКОНАННЯ КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ

1. Вибір теми. Підбір і вивчення літератури з обраної теми.

Обробка інформації

Контрольна робота – це своєрідна науково-дослідницька робота студента-заочника, в якій необхідно розкрити сутність обраної теми, теоретичні знання і можливість їх втілення у практичній діяльності.

Тематика контрольних робіт, як правило, визначається викладачем, але студент також може запропонувати свою тему.

Обираючи тему, студенту-заочнику слід ознайомитись із переліком літератури до неї, що надається викладачем, і звернути увагу, які з цих видань знаходяться у фондах бібліотек, читачами яких вони є, а також поцікавитись у бібліотечних працівників наявністю міжбібліотечного зв'язку з обласною універсальною науковою бібліотекою та державною науковою бібліотекою. Перелік літератури можна збільшувати самостійно надходженнями спеціальної літератури, матеріалами журналів етнографічного напрямку, статтями з газет тощо.

Слід проаналізувати, в яких виданнях обрана тема (в цілому або її окремі питання) висвітлена краще.

Примітка: 1. Радимо вести записи при вивченні необхідної літератури, це неодмінно допоможе в процесі написання контрольної роботи. Форма записів може бути різноманітною – конспект, тези, нотатки, фіксація необхідних цитат засобом підкреслення в газетах, журналах (якщо вони є власністю студента).

2. Запам'ятайте! При написанні контрольної роботи слід використати матеріали не менше як із 3–4 джерел. Написання контрольної роботи на матеріалах 1–2 видань не допускається.

2. Робота над планом контрольної роботи

План – це основа тексту, в якому компактно відображено послідовність викладення матеріалу.

Як форма запису, план детально передає зміст окремих частин пропонуваного тексту, тому при формулюванні його пунктів слід підходити вдумливо до кожного слова.

Складання плану контрольної роботи може проводитись у два етапи:

- **на початку роботи** – це простий або детальний план (при читанні текстів вперше та встановленні певних меж матеріалу);
- **наприкінці роботи** – складний план (під час перечитування текстів джерел та нотаток до контрольної роботи аналізується, об'єднується, виділяється головне й другорядне).

Запис будь-яких планів до контрольної роботи необхідно робити так, щоб його легко було охопити одним поглядом.

3. Структура контрольної роботи

Важливу функцію в тексті контрольної роботи виконує **вступ**, у якому дається стисла характеристика й висвітлюється актуальність теми. До вступу входить:

- формулювання сутності теми, обраної для вивчення;
- обґрунтування вибору теми, її визначення та актуальність;
- визначення мети і завдань контрольної роботи, надання характеристики використаної літератури.

В основній частині згідно з питаннями плану розкривається зміст роботи. Ця частина може містити в собі ілюстративний матеріал, схеми, таблиці, приклади із фольклорних збірок, нотні записи тощо.

Характерними особливостями частини є:

- чітка послідовність викладення матеріалу, його змістовність;
- власний погляд студента на окремі питання теми.

Висновки – це узагальнення, до яких прийшов автор роботи. Особливу увагу тут слід приділити практичним порадам та рекомендаціям щодо використання поданої в роботі інформації з теми.

Зверніть увагу! Вступна частина та висновки повинні становити 1/3 від загальної кількості сторінок роботи.

4. Виноски до тексту та правила їх оформлення

Виноска – це текст, що розміщується в кінці сторінки і відмежується від основного тексту горизонтальною рисою. Після слова чи вислову, які вимагають пояснення або коментаря, ставиться знак виноски – арабська цифра (з дужкою або без неї).

Цифра пишеться вгорі, без відступу між словом і знаком, проте після виноски відступ обов'язковий. Розділові знаки ставляться після знака виноски.

Нумерація виноска може бути сторінковою (в межах однієї сторінки) чи наскрізною (через усю роботу).

Не бажано розривати виноска та переносити їх на іншу сторінку.

Текст виноска пишеться з абзаца.

5. Написання цифр та символів у контрольній роботі

Цифри, як арабські, так і римські, відокремлюються від слів проміжком. Наприклад: *XIV століття; 1380 рік*.

Якщо порядкові числівники пишуться цифрами, то після цифри через дефіс записується відмінкове закінчення. Наприклад: *25-те грудня – День Спиридона-Сонцеворота*.

Числа до десяти рекомендується в текстах писати словами, а після десяти – цифрами. Наприклад: *Березень – перший місяць року у давніх слов'ян; 12 ритуальних страв*.

Церковні позначення пишуть скорочено. Наприклад: *вмч. Варвара; від Р. Х.*

6. Бібліографія

6.1. Способи розташування бібліографічних відомостей

Бібліографія – це список літератури з певного питання. Порядок розміщення назв книг у списках літератури може бути алфавітним, хронологічним, тематичним.

Список літератури може записуватися двома способами:

1) перший рядок назви книги пишеться від лівого поля без абзаца, а другий і наступні рядки – з абзаца, наприклад:

Щубравська М. М. Д. І. Яворницький. Життя, фольклорно-етнографічна діяльність. – К: Наукова думка, 1972.

2) перший рядок назви книги пишеться з абзаца, а другий і наступні рядки – від лівого поля без абзаца, наприклад:

Щубравська М. М. Д. І. Яворницький. Життя, фольклорно-етнографічна діяльність. – К: Наукова думка, 1972.

Перевага частіше надається другому способу.

6.2. Правила складання бібліографічного опису

1. Автор (прізвище, ініціали); крапка; якщо книга написана декількома авторами, то вони перераховуються через кому.

Якщо посібник написаний чотирма авторами і більше, то вказують лише першого, а замість прізвищ інших авторів зазначається “та ін.”.

2. Назва книги (без скорочень і без лапок); двокрапка. Підзаголовок (без лапок); крапка, тире.

3. Початкові відомості (місце видання, видавництво, рік видання).

3.1. Місце видання – з великої літери скорочено – Москва (М.), Санкт-Петербург (СПб), Київ (К.), Харків (Х.), Львів (Л.); крапка, двокрапка. Усі інші міста повністю – Донецьк, Одеса, Миколаїв; двокрапка.

3.2. Назва видавництва (без лапок) з великої літери; кома.

3.3. Том, частина – скорочено з великої літери (Т., Ч.); римська цифра тому або частини; крапка, тире. Випуск з великої літери, скорочено (Вип.), крапка, тире.

3.4. Слово «Видання» з великої літери, скорочено; крапка; порядковий номер видання арабськими цифрами, крапка, тире (Вид. 2-ге).

3.5. Рік видання (лише арабськими цифрами), крапка; тире.

3.6. Якщо вказується загальна кількість сторінок, то пишуться арабські цифри на позначення номера сторінки; слово “сторінка” записується скорочено з маленької літери. Наприклад: *350 с.*

Якщо вказуються конкретні сторінки, то спочатку пишеться слово “сторінка” скорочено з великої літери (С.); крапка; арабськими цифрами номери сторінок, наприклад: *С. 35–48; С. 15*

4. Якщо на одній сторінці декілька посилань, то при повторюванні бібліографічних відомостей достатньо вказати “Там само”, поставити крапку й тире і записати номери сторінок; на які посилаються. Наприклад: *Там само. – С. 65–70.*

7. Вимоги до оформлення контрольної роботи

1. Обсяг контрольної роботи передбачається в межах 18–24 учнівського зошита (рукопис) або 10–15 друкованих сторінок (сторінки нумеруються). Всі додатки до роботи не входять до його обсягу.

2. На титульному листі повинні бути зазначені такі реквізити:

- а) назва міністерства, якому підпорядковується навчальний заклад;
- б) назва закладу, в якому навчається студент – автор контрольної роботи;
- в) назва циклової комісії, на якій вивчається предмет і виконується робота;

- г) заголовок (тема контрольної роботи);
 - г) назва документа;
 - д) прізвище, ім'я, по батькові, спеціальність, курс студента, що виконав роботу;
 - є) прізвище, ім'я, по батькові, посада (науковий ступінь) керівника роботи (викладача);
 - ж) місце і рік написання.
3. На першій сторінці пишеться план із зазначенням сторінок до кожного його розділу.
 4. На наступних сторінках викладається текст контрольної роботи з чітким дотриманням пунктів плану. Контрольна робота повинна бути виконана грамотно, відповідати вимогам культури мовлення.
 5. Обов'язково повинні бути посилання на використану літературу (див. розділ 4. "Виноски до тексту..." та розділ 5. "Написання цифр...").
 6. Остання сторінка контрольної роботи призначається для переліку використаної літератури (див. розділ 6 "*Бібліографія*").
 7. Оформлення додатків включає схеми, таблиці, зразки тощо.
 8. Підготовка до захисту контрольної роботи

Викладач повинен:

1. Розробити перелік тем контрольних робіт, які охоплюють зміст предмета, підготувати перелік літератури до кожної теми.
2. Надати можливість студенту вибрати тему за бажанням.
3. Допомогти студентові в розробці плану контрольної роботи та роз'яснити зміст кожного з пунктів плану (консультативні години за графіком роботи кабінету).
4. Обумовити дату захисту контрольної роботи, яка повинна співпадати з датою практичного заняття за обраною темою.

Студент повинен:

1. Працюючи над темою контрольної роботи, поглибити свої знання з обраної теми, ознайомитися з точкою зору та думками фахівців.
2. Ретельно ознайомитися з переліком літератури, запропонованим викладачем; можна додати ще декілька джерел.

3. Виконати методичні вимоги до оформлення контрольної роботи (див. розділ 7 "Вимоги до оформлення..."; зразок титульного листа додається).

9. Особливі вимоги до контрольної роботи і критерії її оцінювання

Контрольна робота повинна мати чітку змістовну структуру та оформлення, яке відповідає вищезазначеним вимогам.

Враховуючи ці вимоги, головну увагу при оцінюванні контрольної роботи слід приділити таким пунктам:

- актуальність розробленої теми, її вдале розкриття;
- відповідність змісту темі;
- наявність зв'язку теоретичних положень з життям, з практичними завданнями;
- виконання автором плану контрольної роботи;
- глибина вивчення матеріалу;
- правильне і повне використання джерел;
- наявність у контрольній роботі власних критичних міркувань, пропозицій;
- зв'язок теми зі своєю спеціальністю, з профілем навчального закладу;
- відповідність оформлення контрольної роботи вимогам.

На розсуд викладача, контрольні роботи можуть бути висунуті на науково-практичні конференції.

Контрольні роботи рецензуються (див. додаток 2), відповідно оформлюються і здаються в заочний відділ та кабінет народознавства як дидактичне забезпечення предмета.

Оцінюються – "зараховано", "не зараховано".

ТЕМИ КОНТРОЛЬНИХ РОБІТ

1. Д. І. Яворницький – фольклорист-етнограф України.
2. О. Потебня – зачинатель українського народознавства.
3. М. Ф. Сумцов – видатний дослідник традиційної культури Слобожанщини.
4. Етнографічна спадщина І. Франка.
5. Дослідження українського етносу П. П. Чубинським.
6. Діяльність Т. Г. Шевченка в галузі етнографії.
7. Весільна обрядовість в Україні.
8. Хліб, вода і сіль у світогляді давніх слов'ян.
9. Великодні свята і звичаї в Україні.
10. Різдво – коляда і щедрий вечір: витоки, символи, звичаї.
11. Сімицько-троїцькі звичаї і обрядодії в Україні.
12. Український народний календар як форма соціальної регуляції.
13. Поховальна обрядовість українців: від сивої давнини до сучасності.
14. Родинна обрядовість в Україні: історична характеристика основних обрядодій.
15. Купальська обрядовість в Україні.
16. Цикл весняних календарних обрядів у слов'янських народів.
17. Історико-демографічна та етнографічна характеристика української сім'ї.

ЛІТЕРАТУРА ДО ТЕМ КОНТРОЛЬНИХ РОБІТ

Д. І. Яворницький – фольклорист-етнограф України

1. *Абросимова С.* Нестор Запорізької Січі. // Вісник НАН України. – 2005. – № 5. – С. 35–40.
2. *Гапусенко І. М.* Д. І. Яворницький як історик. // Український історичний журнал. – 1980. – № 12. – С. 131–133.
3. *Гапусенко І. М.* Дмитро Іванович Яворницький. – К.: Наукова думка, 1969.
4. *Заруба В.* Великий історіограф: історик, письменник, громадський діяч Дмитро Яворницький // Київська старовина. – 1996. – № 1. – С. 3–9.
5. *Лазаренко А.* “Слідами запорожців обійшов увесь світ...”: [Про українського історика Д. І. Яворницького]. // Донбас. – 1989. – № 1. – С. 95–96.
6. *Олійник М. М.* Д. І. Яворницький: Про життєвий і творчий шлях українського історика, письменника і фольклориста. // Радянське літературознавство. – 1963. – № 6. – С. 103–112.
7. *Олейник М. М.* Д. И. Яворницкий – фольклорист. Научные записки (Днепропетровский университет), т. 79. Сборник работ филол. фак., вып. 19, 1963. – С. 79–84.
8. *Сергієнко Г.* Видатний дослідник запорозького козацтва [Д. І. Яворницький] // Дніпро. – 1989. – № 10. – С. 55–60.
9. *Шаповал І. М.* Козацький батько: Образ Д. І. Яворницького у спогадах письменників, діячів культури і науки. – Кривий Ріг: Б. В., 1998.
10. *Шаповал І. М.* В пошуках скарбів: Документальні оповідання. – К.: Дніпро, 1983.
11. *Шаповал І. М.* Нестор Запоріжжя: До 125-річчя з дня народження [дослідника історії Запорізької Січі] Д. І. Яворницького. // Вітчизна. – 1980. – № 11. – С. 180–185.
12. *Шаповал І. М.* Заборонена лекція козацького професора: [Про народного академіка Д. І. Яворницького]. // Берегиня. – 1995. – № 3/4. С. 121–128.
13. *Шаповал І.* Д. І. Яворницький – збирач і охоронець пам'яток рідної культури. // Пам'ятники України. – 1971. – № 4. С. 40–42.

14. *Шубравська М. М.* Д. І. Яворницький. Життя, фольклорно-етнографічна діяльність. – К.: Наукова думка, 1972.
15. *Шубравська М. М.* Історик і митець. [Творча дружба українського історика Д. І. Яворницького і І. Ю. Рєпіна]. // Вітчизна. – 1968. – № 9. – С. 195–202.

О. Потебня – зачинатель українського народознавства

1. *Карпенко Ю. О.* О. Потебня – зачинатель українського народознавства // Філософська і соціологічна думка. – 1995. – № 1/2. – С. 23–38.
2. *Мацейків М. А.* Питання психології в науковій спадщині О. О. Потебні: До 165-річчя з дня народження // Пед-ка і психологія. 2001. – № 3 – С. 119–127
3. *Дмитренко Н. К.* А. А. Потебня – собиратель и исследователь фольклора. – К., 1985. 49. – (Сер. 6. Лит. искусство / О-во “Знание” УССР; № 8).
4. *Галі-Оглі Т. В.* Міфологічна концепція О. О. Потебні: слово як засіб творення миру // Філософія, культура, життя: Міжвуз. зб. наук. пр. – Дніпропетровськ, 1999. – Вип. 5. – С. 221–226.

М. Ф. Сумцов – видатний дослідник традиційної культури Слобожанщини

1. *Пивоваров В. М.* Внесок М. Сумцова в дослідження культури Слобідської України XVIII–XIX ст. // Культура України: Зб. ст. – Х., 1995. – Вип. 1. – С. 54–58.
2. *М. Ф. Сумцов* (1854–1922 рр.). – К: Рідний край, 1999.
3. *М. Ф. Сумцов.* – К., 1965.
4. *Щербіна М. Ф.* М. Ф. Сумцов – видатний дослідник традиційної весільної обрядності // П'яті Сумцовські читання. – Х., 1999. – С. 11–12.

Етнографічна спадщина І. Франка

1. *Кравець М. М.* І. Франко – історик України. – Львів: Видав. Львів. ун-ту, 1971.
2. *Ломова М. Ф.* Етнографічна діяльність І. Франка – К., 1957.
3. *Маланчук В. А.* З етнографічної спадщини Івана Франка. // Народна творчість та етнографія. – 1977. – № 3. – С. 54–59.

4. *Матейко К.* Дослідник побуту Бойківщини. [Етнографічна діяльність І. Франка] // Жовтень. – 1968. № 5. – С. 127–128.

Дослідження українського етносу П. П. Чубинським

1. *Верменич Я.* Людей і правду я любив (про українського вченого-етнографа і поета П. Чубинського (1839–1884 рр.)) // Пам'ять століть. – 1999. – № 4. – С. 9–24.
2. *Лихач Л. П.* П. Чубинський. Матеріали та дослідження українського етносу. // Родовід. 1-ше число. – Черкаси, 1991. – С. 10–13.
3. *Чередниченко Д.* Ми нарешті мусимо до нього прийти: [П. П. Чубинський [етнограф] // Укр. мова і літ. в шк. – 1991. – № 7; № 9. – С. 43–50.
4. *Чередниченко Д.* У земляків П. Чубинського. // Нар. творчість та етнографія. – 1990. – № 5. – С. 69–71.
5. *Чубинская Е. П.* Памяти П. П. Чубинского. // Известия Всесоюз. геогр. общ-ва. – 1965. – Т. 97. Вып. 1. – С. 39–45.
6. *Чубинский П. П.* Календарь народных обычаев и обрядов. – К.: Муз. Украина, 1993.
7. *Чубинський П. П.* Мудрість віків: Українське народознавство у творчій спадщині П. Чубинського: У 2-х кн. – К.: Мистецтво, 1995.
8. *Шип Н. А.* П. П. Чубинський з любов'ю до України. // Вісн. Черкас. ун-ту. / Сер. Соціально-гуманітарні науки. – 1997. – Вип. 2. – С. 24–33.

Діяльність Т. Г. Шевченка в галузі етнографії

1. *Кравець О. М.* Діяльність Т. Г. Шевченка в галузі етнографії. – К, 1961.

ВЕСІЛЬНА ОБРЯДОВІСТЬ В УКРАЇНІ

1. *Агапкина Т., Топорков А.* ...Инородное тело: Как оберегали невест от порчи, а мужиков – от недорода: [с.-х. магия восточных славян] // Родина. – 2001. – № 1/2. – С. 60–63.
2. *Андрушко Л.* А хто ж теє відерце дістане (Весільний рушник) // Березиня. – 2001. – Число 1 (28). – С. 30.
3. *Аникин В. П.* Календарная и свадебная поэзия. – М., 1970.

4. *Асов А.* Брачные узы Сварога и Матери Сва. // Наука и религия. – 2000. – № 3. – С. 26–27.
5. *Бережная С. В.* Некоторые особенности свадебного обряда сельского населения Курского края в XVIII–XIX вв. // Актуальные проблемы отечественной и мировой истории. – Х., 2000. – С. 26–32.
6. *Борисенко В. К.* Нова весільна обрядовість в сучасному селі: На матеріалах південно-східних районів України. – К.: Наукова думка, 1979.
7. *Весільна обрядовість: Дівка у порі – хлопці у дворі.* // Гіпократ-Дайджест. – 2002. – № 3. – С. 29.
8. *Все о свадьбах.* // Клуб и художественная самодеятельность. – 1979. – № 12. – С. 4–6.
9. *Дей О.* Кілька фольклорних свідчень про сватання дівчини до парубка. // Нар. творчість та етнографія. – 1971. – № 4. – С. 81–83.
10. *Жиринова Г. В.* Брак и свадьба русских горожан в прошлом и настоящем. – М., 1980.
11. *Земцовский И. И.* К проблеме взаимосвязи календарной и свадебной обрядности славян. // Фольклор и этнография. Обряды и обрядовый фольклор: Сб. ст. – Л., 1974. – С. 147–154.
12. *Здоровега Н. І.* Нариси народної весільної обрядовості на Україні. – К.: Наукова думка, 1974.
13. *Кальницкая А. Н.* Взаимодействие и взаимосвязи поэзии с обрядом в среднерусской свадьбе. – Мн., 1984.
14. *Каркова О. В.* Український весільний обряд “Сватання”: (аналіз структури і картографування). // Нар. творчість та етнографія. – 1983. – № 4. – С. 69–72.
15. *Кононенко Є.* Еротика й український побут. // Сучасність. – 1998. – № 7. – С. 116–122.
16. *Корневский С.* Русская свадьба: Поутру за невестой. // Жен. клуб. – 1998. – № 4; № 5. – С. 37–38.
17. *Кравець О. М.* Сімейний побут і звичаї українського народу. – К.: Наукова думка, 1966.
18. *Кулагина А.* Привыкай, душа Марьюшка...: Свадьбы в Московии. // Родина. – 1997. – № 11. – С. 103–106.
19. *Лупій Т.* Пов’язи на плечі рушники. // Берегиня. – 2001. – № 4. – С. 19–24.
20. *Микитенко В. І.* Сватання. // Все для вчителя. – 1998. – № 19–20. – С. 58–61.

21. *Наливайко С.* Сваямвара – індоарійський весільний звичай в Україні. // Слово Просвіти. – 1999. – 2 лют. – С. 14–15.
22. *Никольский Н. М.* Происхождение и история белорусской свадебной обрядности. – Мн.: Изд-во АН БССР, 1956.
23. *Новикова Г. А.* Былины о сватовстве. Народно-классический эпос как устнопоэтическая форма выражения этического самосознания. – Л., 1983.
24. *Олійниченко К.* Здрастуйте, я ваша молода [Про обряд сватання на Україні в XVII ст.] // Людина і світ. – 1973. – № 4. – С. 62–63.
25. *Описание свадьбы и свадебных обрядов укр. малороссиян (в Богуславщине).* // Нар. творчість та етнографія. – 1972. – № 2. – С. 85–90.
26. *Пашикова Г. Т.* Етнокультурні зв’язки українського та білоруського Полісся: На матеріалах весільної обрядовості. – К.: Наукова думка, 1978.
27. *Пономарьов А.* Мова наречених: (Про символіку заручин). // Наука і суспільство. – 1988. – № 10. – С. 48, 28.
28. *Пушкарева Н. Л.* Интимная жизнь русской женщины в X–XV вв. // Этногр. обозрение. – 1998. – № 1. – С. 93–103.
29. *Свадебные дела XVI в.* // Вопросы истории. – 1976. – № 10. – С. 110–123.
30. *Топорков А.* Мы горели от стыда...: Особенности национального поцелуя. // Родина. – 1998. – № 3. – С. 97–100.
31. *Федько І. Г., Зінич Т. Н.* На рушничок щастя. – Львів: Каменяр, 1964.
32. *Чижикова Л. Н.* Этнические традиции в современной свадебной обрядности сельского населения этноконтактной зоны (на примере Белгородской обл.) // Сов. этнография. – 1980. – № 2. – С. 10–24.
33. *Шаповалова Г. Г.* Диалог о русском свадебном обряде. // Сов. этнография. – 1978. – № 1. – С. 110–117.

ХЛІБ, ВОДА І СІЛЬ У СВИТОГЛЯДІ ДАВНІХ СЛОВ’ЯН

1. *Артур Л. Ф.* Обрядовый хлеб у символіці культурно-побутової спільності народів. // Нар. творчість та етнографія. – 1976. – № 5. – С. 33–37.
2. *Гвоздиков Л. С.* К типологии русского свадебного хлеба // Сб. Музея антропологии и этнографии. – 1981. – Т. 37. – С. 204–214.
3. *Кононученко Л.* Засвіти, Боже, з раю нашому короваю. // Берегиня. – 1998. – № 1–2. – С. 39–45.

4. *Лаврентьева Л. С.* Соль в обрядах и верованиях восточных славян // Из культурного наследия народов Восточной Европы. – СПб., 1992. – С. 44–55.
5. *Лісовський Ж.* Просимо до господи. Гостинність у слов'ян. // Кур'єр ЮНЕСКО. – 1990. – № 3. – С. 19–21.
6. *Менцей М.* Славянские народные верования о воде как границе между миром живых и миром мертвых. // Славяноведение. – 2000. – № 1. – С. 39–45.
7. *Філановський Г.* Хліб наш насущний. // Людина і світ. – 1966. – № 7. – С. 48–52.

ВЕЛИКОДНІ СВЯТА ТА ЗВИЧАЇ В УКРАЇНІ

1. *Великдень в Україні: Нариси про Великодні свята з народними піснями.* – К.: Муз. Україна, 1993.
2. *Гоян Ярема.* Воскреснемо! // Есе. – К.: Веселка, 2000.
3. *Жигаленко О. О.* День за днем. Кн. I. Весна. – К., 1996.
4. *Івашкевич Н. П.* Пасхальный стол: традиции, обычаи, кулинарные рецепты. – П.: Смарт, 1990.
5. *Катрій Ю.* Великодні свята і звичаї в Україні. // Нар. творчість та етнографія. – 1998. – № 2–3. – С. 34.
6. *Левіцькі І.* Приготування до Великодня. // Почат. школа. – 2000. – № 4. – С. 60–63.
7. *Обряды и верования древнего населения Украины* // Сб. науч. трудов. – К.: Наукова думка, 1990.
8. *Поляк В.* З творів українських письменників про Великдень. // Нар. творчість та етнографія. – 1998. – № 2–3. – С. 45.
9. *Проводи.* // Демократична Україна. – 1998. – 21 квітня (№ 55). – С. 4.
10. *Скуратівський В. Т.* Три свічки воскові... (свічки в обрядах). // Березина. – 1999. – № 1. – С. 38–47.
11. *Толстая С. М.* К соотношению христианского и народного календаря у славян: счет и оценка дней недели. // Языки культуры и проблемы переводимости. – М., 1987. – С. 154–168.

РІЗДВО – КОЛЯДА І ЩЕДРИЙ ВЕЧІР: ВИТОКИ, СИМВОЛИ, ЗВИЧАЇ

1. *Гранін Н. А.* На Русі – Святки. // Канад. паспорт. – 2002. – № 12. – С. 20–22.

2. *Гурский А. И.* Зимняя поэзия белоруссов: По записям XIX–XX вв. – М.: Наука и техника, 1980.
3. *Гусев Е.* О реконструкции православного календаря. // Сов. этнография. – 1978. – № 6. – С. 132–143.
4. *Зайковский В. Б.* Народный календарь восточных славян // Этногр. обозрение. – 1994. – № 4. – С. 63–65.
5. *Кашук Ю. И.* Месяцеслов: Слово о русской зиме. – Владивосток, 1987.
6. *Курочкін О.* Обрядові та розважальні маски. // Нар. творчість та етнографія. – 1998. – № 1. – С. 99–104.
7. *Матвій Н.* Різдвяні святки. // Нар. творчість та етнографія. – 1999. – № 1. – С. 108.
8. *Пашина О.* Зимние вечерки: Из хаты в хату – потанцевать, попеть, поворожить... // Родина. – 2002. – № 1. – С. 88–91.
9. *Сосенко К.* Культурно-історична постать староукраїнських свят Різдва і Щедрого вечора. – К.: Укр. письмен., 1994.
10. *Сосенко К.* Різдво – Коляда і Щедрий вечір: культурологічна оповідь. – К.: Укр. письмен., 1994.
11. *Федоренко Д. Т. та ін.* Щедрий вечір. – Дніпропетровськ, 1968.
12. *Філософ М.* Свято богоявлення (Хрещення Господнє). // Слоб. край. – 1999. – 19 січня. – С. 3.
13. *Энциклопедия зимних праздников.* – СПб., 1995.

СІМИЦЬКО-ТРОЇЦЬКІ ЗВИЧАЇ І ОБРЯДОДІЇ В УКРАЇНІ

1. *Колева Т. А.* Весенние девичьи обычаи у некоторых южнославянских народов [Ст. из Софии]. // Сов. этнография. – 1974. – № 5. – С. 74–85.
2. *Конева П.* Русская березка. – Пермь, 1969.
3. *Осипов В. Д.* Зеленые святки. // Свет. – 2001. – № 6. – С. 70–71.
4. *Соколова В. К.* Весенне-летние календарные обряды русских, украинцев, белоруссов XIX – нач. XX вв. – М.: Наука, 1979.
5. *Фурсова Е. Ф.* Семицко-троицкие обычаи и обряды восточных славян Приобья второй половины XIX – 30-х гг. XX в. // Этнографическое обозрение. – 1998. – № 3. – С. 35–48.

УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ КАЛЕНДАР ЯК ФОРМА СОЦІАЛЬНОЇ РЕГУЛЯЦІЇ

1. *Калиновський В.* Календарні свята як дзеркало соціальних змін: Що святкуємо? // Політика і культура. – 2000. – № 5. – С. 40.

2. *Деление года на времена: Об украинском календаре. // Сов. этнография. – 1973. – № 1. – С. 74, 135–138. Древний украинский календарь. // Рабочая газета. – 2001. – 5 янв.*

ПОХОВАЛЬНА ОБРЯДОВІСТЬ УКРАЇНЦІВ: ВІД СИВОЇ ДАВНИНИ ДО СУЧАСНОСТІ

1. *Древлянський В.* Йому царство небесне, а нам ще прожить (поховальні обряди українців). // *Берегиня. – 2001. – № 2. – С. 31–36.*
2. *Зеленин Д. К.* Древнерусский языческий культ «заложных» покойников. – ПГ., 1917.
3. *Земський Ю.* Народні уявлення про життя та смерть у дослідженнях подільських краєзнавців к. ХІХ – поч. ХХ ст. // *Берегиня. – 1998. – Число 3/4. – С. 123–130.*
4. *Курочкін О.* Поховальні забави – релікти дохристиянського світогляду. // *Берегиня. – 1998. – Число 3/4. – С. 106–123.*
5. *Моця А. П.* Погребальные памятники южнорусских земель ІХ–ХІІІ вв. – К., 1990.
6. *Микитина Г. Ф.* Систематика погребального обряда племен черняховской культуры. – М.: Наука, 1985.
7. *Скуратівський В. Т.* Мандрівки до Русалій: Похоронні обряди. // *Берегиня. – 1996. – № 3–4. – С. 6–55.*

РОДИННА ОБРЯДОВІСТЬ В УКРАЇНІ: ІСТОРИЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА ОСНОВНИХ ОБРЯДОДІЙ

1. *Гаврилюк Н. К.* Картографирование явлений духовной культуры: по материалам родильной обрядности украинцев. – К.: Наукова думка, 1981.
2. *Дитинство і народна культура Слобожанщини: Матеріали фольк. – етногр. експедиції 1992–2000 рр. – Х., 2000. – (Муравський шлях. – 2000).*
3. *Кон И. С.* Этнография детства: состояние и перспективы. // *Вестн. АН СССР, 1985, – № 8. – С. 59–71.*
4. *Семенова М.* Колискові як творчість роду. // *Берегиня. – 1999. – № 1. – С. 29–37.*
5. *Стельмахович М. Г.* Народне дитинознавство. – К., 1991. – (Сер. 7. “Педагогіка”; № 2).

6. *Стельмахович М. Г.* Українська родина: Спец. випуск журн. “Корисні поради”. – К., 1995.
7. *Супруненко В. П.* Народини: Витоки нації, символи, вірування, звичаї та побут українців. – Запоріжжя: Берег, 1993.

КУПАЛЬСЬКА ОБРЯДОВІСТЬ В УКРАЇНІ

1. *Даль В. И.* О поверьях, суевериях и предрассудках русского народа: Материалы по русской демонологии. – СПб: Литература, 1996.
2. *Ивакин Г. Ю.* Священный дуб языческих славян. // *Сов. этнография. 1979. – № 2. – С. 106–115.*
3. *Клемець Ю. Д.* Купальська обрядовість на Україні. – К.: Наукова думка, 1990.

ЦИКЛ ВЕСНЯНИХ КАЛЕНДАРНИХ ОБРЯДІВ У СЛОВ'ЯНСЬКИХ НАРОДІВ

1. *Ткач М.* Теплий Олексій. // *Укр. культура. – 1997. – № 2. – С. 35.*
2. *Таран І.* Зима з літом зустрічається. // *Початкова школа. – 1991. – № 2. – С. 36.*
3. *Шатовалова Г. Г.* Егорьевский цикл весенних календарных обрядов у славянских народов и связанный с ним фольклор. // *Фольклор и этнография. Обряды и обрядовый фольклор. (Сб. ст.). – П., 1974. – С. 147–154.*

ІСТОРИКО-ДЕМОГРАФІЧНА ТА ЕТНОГРАФІЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА УКРАЇНСЬКОЇ СІМ'Ї

1. *Адоньева С. В.* О ритуальной функции женщины в русской традиции. // *Живая старина. – 1998. – № 1. – С. 20–28.*
2. *Зарубин Л. А.* Следы большой материнской семьи у славян. // *Сов. славяноведение. – 1976. – № 3. – С. 70–80.*
3. *Золотухін С.* Світоглядні засади давньої слов'янської української сімейної обрядовості. // *Питання стародав. іст., археол. й етнології. – Чернівці, 2000. – С. 207–217.*
4. *Історико-демографічна та етнографічна характеристика української сім'ї (за м-ми іст. та археол. джерел).* // *Археологія. – 2001. – № 1. – С. 29–41.*

5. *Мионов В.* Семья семье рознь: Рос. общ-во в зеркале сем. отношений. // Родина. – 2001. – № 8. – С. 60–66.
6. *Пушкарева Н. Л.* Мать и дитя в Древней Руси: (отношение к матери и материнскому воспитанию в X–XV вв.). // Этнографическое обозрение. – 1996. – № 6. – С. 93–106.
7. *Русская семья X–XVII вв.* в “новой” и “традиционной” демографической истории. // Этнографическое обозрение. – 1996. – № 3. – С. 66–79.
8. *Ткач М.* Торжество Великої Лади: [з іст. слов'ян. свят та обрядів] // Знання та праця. – 1990. – № 4. – С. 20–22.
9. *Шевченко Т.* Жіночі божества в українському язичництві передхристиянської доби. // Пам'ять століть. – 1998. – № 4. – С. 64–72.
10. *Щербак І.* Обрядові форми статевої ідентифікації дітей в традиційній культурі українців. // Нар. творчість та етнографія. – 2000. – № 1. – С. 114–118.

ОСІННІЙ ЦИКЛ СВЯТ СТАРОДАВНІХ УКРАЇНЦІВ

1. *Воробйова І. П.* Християнські свята давнього Києва: осінній цикл. // Нар. творчість та етнографія. – 2000. – № 5–6. – С. 57–62.
2. *Іванків Є.* Українці під могутнім покровом своєї небесної заступниці (осінній цикл свят в Україні). // Нар. творчість та етнографія. – 1998. – № 5–6. – С. 86–92.

МОЛОДІЖНІ ГРОМАДСЬКІ ОБ'ЄДНАННЯ В УКРАЇНІ: ВИВЧЕННЯ ОБРЯДОВИХ ФОРМ СТАТЕВОЇ ІДЕНТИФІКАЦІЇ

1. *Байбурин А. К.* Этнические аспекты изучения стереотипных форм поведения и традиционной культуры. // Сов. этнография. – 1985. – № 2. – С. 36–46.
2. *Балушок В. Г.* Древнеславянские молодежные союзы и обряды инициации. // Этнографическое обозрение. – 1996. – № 3. – С. 92–98.
1. *Балушок В. Г.* Инициации древних славян. // Этнографическое обозрение. – 1993. – № 4. – С. 57–66.
2. *Балушок В. Г.* Традиційні ініціації українців. // Український світ. – 1996. – № 1/3. – С. 16–17.
3. *Бромлей Ю. В.* Етнографія і права людини. // Нар. творчість та етнографія. – 1996. – № 1. – С. 32–48.

4. *Кон И. С.* Этнография и проблемы пола. // Сов. этнография. – 1983. – № 3. – С. 25–34.
5. *Семенов Ю. И.* Пережитки первобытных форм отношений полов в обычаях русских крестьян XIX – нач. XX вв. // Этнографическое обозрение. – 1996. – № 1. – С. 32–48.

УКРАЇНСЬКИЙ РУШНИК – СИМВОЛ ПРАЦІ І КРАСИ

1. *Андрушко Л.* “А хто ж тес відерце дістане...” (Вес. рушник) // Берегиня. – 2001. – Число 1 (28). – С. 30.
2. *Бєблико Л.* Класифікація і призначення українського рушника. // Рідна школа. – 2000. – № 10. – С. 25–29.
3. *Коновець С.* Український рушник – як символ праці і краси. // Початкова школа. – 1997. – № 1. – С. 61.
4. *Кочерженко Є.* Кролевецький рушник. // Нар. мистецтво. – 2000. – № 3–4. – С. 21.
5. *Латанський С.* Козацький рушник. // Нар. мистецтво. – 2000. – № 3–4. – С. 30–31.
6. *Лупій Т.* Пов'яжи на плечі рушники! // Берегиня. – 2001. – № 4. – С. 19–24.
7. *Орел Л.* Рушник (з іст. використання). // Пам'ятки України. – 1996. – № 3–4. – С. 132–135.

МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ І ТУРИЗМУ УКРАЇНИ
ОКЗ “ХАРКІВСЬКЕ УЧИЛИЩЕ КУЛЬТУРИ”

ЦИКЛОВА КОМІСІЯ ПРИРОДНИЧО-НАУКОВИХ
ДИСЦИПЛІН

ВЕСІЛЬНА ОБРЯДОВІСТЬ В УКРАЇНІ

Контрольна робота з
народознавства
студентки I курсу спеціальності
“Народна художня творчість”
Малахової Надії Миколаївни
Керівник (викладач)
Харченко Зінаїда Андріївна

ІНСТРУКЦІЯ ПО РЕЦЕНЗУВАННЮ КОНТРОЛЬНИХ РОБІТ, КУРСОВИХ ПРОЕКТІВ (РОБІТ) СТУДЕНТІВ-ЗАОЧНИКІВ

Затверджена наказом Міністерства вищої і середньої
спеціальної освіти СРСР від 8 вересня 1975 р. № 837
(Витяг)

1. Значення і мета рецензування

- 1.1 Рецензування курсових проектів (робіт) у системі заочної освіти є однією з основних форм керівництва самостійною роботою студентів-заочників і засобом контролю виконання ними навчального плану та засвоєння навчального матеріалу в обсязі, встановленому програмою.
- 1.2 Від правильної постановки рецензування значною мірою залежить якість, планомірність і успішність самостійних навчальних знань студентів-заочників.
- 1.3 Рецензування має мету: перевірити, як працює студент-заочник з даної дисципліни і наскільки успішно він її засвоює, вказати йому на помилки і рекомендувати шляхи виправлення; надати студенту допомогу в оволодінні необхідними навичками правильної організації самостійної роботи і виховувати у нього критичне ставлення до своєї роботи; вказати правильну спрямованість у вивченні даної дисципліни і в зв'язку з конкретним змістом роботи, яка рецензується, – шляхи подальшого підвищення теоретичного рівня; показати студенту методи використання теоретичних знань для вирішення практичних питань.

2. Порядок рецензування

Рецензування кожного курсового проекту (роботи) складається із:

- 2.1. Виявлення та виправлення помилок.
- 2.2. Складання рецензії.
- 2.3. Заповнення документів, встановлених даною інструкцією для обліку результатів рецензування.

3. Методика рецензування

3.1 Виявлення та виправлення помилок:

3.1.1. Перевіряючи роботу студента, викладач-рецензент повинен відмітити кожну помилку та неточність і вказати, в чому полягає ступінь помилки.

3.1.2. При перевірці робіт рекомендується:

- вказати правила, порушені студентом при виконанні роботи;
- вказати, якщо це можливо, більш раціональний короткий шлях розв'язання задачі;
- вказати на недбалість у викладенні або оформленні, якщо це має місце в роботі, що рецензується;
- уточнити або виправити не зовсім чіткі формулювання;
- підкреслити всі помічені орфографічні помилки і відмітити стилістичні погрішності.

3.1.3. Неприпустимо розставляти питальні і окличні знаки без пояснень викладача.

3.1.4. Всі виправлення в тексті і помилки на полях роботи, що рецензується, необхідно робити чорнилом іншого кольору, ніж те, яким написана робота.

4. Складання рецензії

Ретельно перевіривши роботу, зробивши відповідні виправлення в тексті і помітки на полях, викладач повинен скласти рецензію. Рецензія повинна складатися із трьох розділів:

- короткого аналізу позитивних сторін курсового проекту (роботи);
- докладного аналізу недоліків і помилок курсового проекту (роботи);
- висновків і оцінки роботи.